

DIGI-DOENER!

KLAS 1 EN 2

LESBRIEF LES 2

De geschiedenis in scène gezet in Groningen

Bij geschiedenis leer je vaak over bekende personen uit de geschiedenis, maar er waren natuurlijk ook veel onbekende mensen die - bijvoorbeeld in de Tweede Wereldoorlog - hele interessante gebeurtenissen hebben meegemaakt. In deze les maak je kennis met een verhaal uit de Tweede Wereldoorlog van iemand uit Groningen. Door middel van een brainstormsessie neem je met je groepje de eerste stappen om dit verhaal in scène te zetten in de volgende lessen!

OPDRACHT 1

Welk gevoel krijg je bij de tekst?

.....

Wat kan er gebeurd zijn?

.....

Miryam is met haar broer onderweg naar haar oma.
 Achter zich hoort ze een zoemend geluid.
 Ze kijkt om zich heen. Het geluid geeft haar
 een raar gevoel.

Wie komen er in beeld?

.....

Welke kleuren zie je voor je?

.....

Welke onderdelen zouden er op een foto zichtbaar zijn?

.....

OPDRACHT 2

DE ARRESTATIE

De laatste keer dat ik mijn opa zag was toen ik achter op de fiets bij mijn oma zat. Ik keek opzij. Er kwam een zwarte wagen aan. Ik keek naar binnen en zag mijn opa Kornelus op de achterbank zitten met twee SS'ers naast hem. Ik zei tegen oma: "Opa zit in die auto!" Oma zei dat dat niet kon. Dat opa thuis was. Maar toen we thuis kwamen was opa er niet.

Lees bovenstaande quote en beantwoord samen met je groepje de volgende vragen.

Welk gevoel krijg je hierbij?

.....
.....

Wat kan er gebeurd zijn?

.....
.....

Welke kleuren zie je voor je?

.....
.....

Wat voor kleding stel je je voor?

.....
.....

Waar vindt het plaats? (bijv. bos, treinstation, dorpsstraat, etc.)

.....
.....

Wie zijn er allemaal onderdeel van het verhaal?

.....
.....

OPDRACHT 3

DE ARRESTATIE

De laatste keer dat ik mijn opa zag was toen ik achter op de fiets bij mijn oma zat. Ik keek opzij. Er kwam een zwarte wagen aan. Ik keek naar binnen en zag mijn opa Kornelus op de achterbank zitten met twee SS'ers naast hem. Ik zei tegen oma: "Opa zit in die auto!" Oma zei dat dat niet kon. Dat opa thuis was. Maar toen we thuis kwamen was opa er niet.

Dit is het verhaal is van de kleinzoon van Kornelus Baas. Hij zag gebeuren hoe zijn opa gearresteerd werd. Kornelus werd verdacht van verzet tegen de nazi's en hun ideeën.

Kornelus was lid van de Communistische Partij Nederland (CPN). Deze politieke partij was in 1940 verboden door de Duitsers. De activiteiten van de aanhangers van CPN, communisten, waren sindsdien illegaal.

Daarom richtten ze een eigen blad op: 'Het Noorderlicht'. Deze communistische krant werd tussen 1940 en 1941 in het noorden van Nederland verspreid. Kornelus bezorgde het blad in de omgeving Oude Pekela.

In 1941 organiseren communisten in de omgeving van Amsterdam de Februaristaking. Dit was een groot protest tegen de beginnende jodenvervolging in Nederland. Leden van de CPN roepen op tot de staking: 'Staakt! Staakt! Staakt!' De oproep had succes. Duizenden mensen legden hun werk neer.

Na de Februaristaking is de Duitse bezetter vastbesloten het illegale communistische verzet uit te roeien. Ook in Groningen worden tientallen communisten opgepakt, waaronder Kornelus.

Op 10 september 1941 wordt hij door de Duitse veiligheidspolitie (de Sicherheitsdienst) gearresteerd. Ongeveer 55 mensen van 'Het Noorderlicht' worden gearresteerd en naar concentratiekampen gebracht.

Maar een klein deel van hen heeft het er levend vanaf gebracht. Kornelus niet. Hij overlijdt op 22 maart 1943 in concentratiekamp Flessenburg in Duitsland.

Archiefbeeld: Een vrouw op een fiets.
 Collectie Oorlogs- en Verzetsmateriaal Groningen

OPDRACHT 2

OP HET STATION

Het joodse meisje Selma is koerier bij een verzetsgroep. Met geblondeerd haar en een vervalst persoonsbewijs reist ze met de trein heel Nederland door om illegale kranten te verspreiden. Op 28 januari 1944 loopt ze met een reisgenoot het station in. Het is druk op het perron. Zodra ze in de trein zitten ziet Selma twee politiemensen langs de trein lopen. Ze herkent het gezicht van een van de politiemannen. Het is haar oud klasgenoot Jaap, die zich heeft aangesloten bij de Duitse Staatspolitie. Hij herkent haar ook en weet dat ze een Jodin is.

Lees bovenstaande quote en beantwoord samen met je groepje de volgende vragen.

Welk gevoel krijg je hierbij?

.....
.....

Wat kan er gebeurd zijn?

.....
.....

Welke kleuren zie je voor je?

.....
.....

Wat voor kleding stel je je voor?

.....
.....

Waar vindt het plaats? (bijv. bos, treinstation, dorpsstraat, etc.)

.....
.....

Wie zijn er allemaal onderdeel van het verhaal?

.....
.....

OPDRACHT 3

OP HET STATION

Het joodse meisje Selma is koerier bij een verzetsgroep. Met geblondeerd haar en een vervalst persoonsbewijs reist ze met de trein heel Nederland door om illegale kranten te verspreiden. Op 28 januari 1944 loopt ze met een reisgenoot het station in. Het is druk op het perron. Zodra ze in de trein zitten ziet Selma twee politiemensen langs de trein lopen. Ze herkent het gezicht van een van de politiemannen. Het is haar oud klasgenoot Jaap, die zich heeft aangesloten bij de Duitse Staatspolitie. Hij herkent haar ook en weet dat ze een Jodin is.

Een van de bekendste vrouwen uit het verzet in Groningen is de joodse Selma van Hasselt. In de oorlog is ze 21 jaar en zit ze ondergedoken. Toch sluit ze zich aan bij een verzetsgroep. Deze groepen pleegden overvallen, bijvoorbeeld op plaatsen met voedselbonnen. Ook verspreidden ze wapens en illegale kranten.

Selma ging als bezorgster werken bij de illegale krant Trouw. Tot het op 28 januari 1944 mis ging en ze herkend werd door haar oud-klasgenoot Jaap. Samen met een reisgenoot werd Selma opgepakt door twee politiemannen. Jaap was een van die twee.

Rond deze tijd ging het slecht met de Duitsers in de oorlog. Daarom maakten zij steeds meer jacht op verzetsgroepen. Er werd ook met meer geweld opgetreden tegen gearresteerde mensen.

Selma werd niet gearresteerd omdat ze werd verdacht van verzetswerk. Het was puur omdat ze door haar klasgenoot herkend werd als jodin. Na enkele dagen te zijn

vastgehouden wordt Selma op 8 februari 1944 overgebracht naar kamp Westerbork. Een dag voordat ze op transport wordt gezet, op 2 maart, schrijft ze nog een brief:

Mijn innig geliefden,

Vanavond plotseling gehoord dat ik op transport ga in beestenwagens naar het Oosten. Wat een afschuwelijke tijd! Hoe ik jullie in mijn hart heb, weten jullie niet. Nu mis ik jullie zo erg. Hebben jullie ooit een berichtje van mij gehad? Op mijn woord ik heb niets verraden. Ik ben erg geslagen door de SD. Ik ben sterk en moedig.

Liefste allen mijn dank voor alles.

Uitkomst komt er. Ik voel me rijk, ondanks alles.

Vele zoenen van jullie Selma.

Selma overleeft de oorlog niet. In maart of april 1945 overlijdt ze op 25-jarige leeftijd in het werkkamp Malchow in Duitsland.

Archiefbeeld: Portret van Selma van Hasselt. Collectie onbekend

OPDRACHT 2

GRONINGEN BEVRIJD

We schrokken wakker van het gegier van granaten en ontploffingen. Van slapen kwam niets meer. “Geschut”, zei mijn vader. “Dat is het dan, jongens. Trek zoveel mogelijk kleren over elkaar aan. We slapen vannacht beneden, op de grond.” Toen hebben we alle matrassen naar beneden gesjouwd. Slapen op de begane grond leek ons toch wat veiliger. Daar lagen we dan met zijn allen in de voorkamer, nadat we een lekker glaasje op de goede afloop gedronken hadden.

Lees bovenstaande quote en beantwoord samen met je groepje de volgende vragen.

Welk gevoel krijg je hierbij?

.....
.....

Wat kan er gebeurd zijn?

.....
.....

Welke kleuren zie je voor je?

.....
.....

Wat voor kleding stel je je voor?

.....
.....

Waar vindt het plaats? (bijv. bos, treinstation, dorpsstraat, etc.)

.....
.....

Wie zijn er allemaal onderdeel van het verhaal?

.....
.....

GRONINGEN BEVRIJD

We schrokken wakker van het gegier van granaten en ontploffingen. Van slapen kwam niets meer. “Geschut”, zei mijn vader. “Dat is het dan, jongens. Trek zoveel mogelijk kleren over elkaar aan. We slapen vannacht beneden, op de grond.” Toen hebben we alle matrassen naar beneden gesjouwd. Slapen op de begane grond leek ons toch wat veiliger. Daar lagen we dan met zijn allen in de voorkamer, nadat we een lekker glaasje op de goede afloop gedronken hadden.

Op 13 april 1945 beginnen de Canadezen aan de bevrijding van Groningen. Vier dagen lang wordt er heftig gevochten in en om de stad.

Bewoners van de stad Groningen zaten midden in de gevechten. Er werd vaak van deur tot deur gevochten. Er braken ook veel branden uit. De inwoners van de stad wilden helpen met blussen, maar daardoor kwamen veel van hen om het leven.

Families sliepen tijdens deze dagen van de bevrijding vaak samen in één kamer. Veilig bij elkaar op de begane grond.

Pas in de loop van 16 april kregen de Canadezen de stad onder controle. De noord- en oostkant van de Grote Markt lagen toen al volledig in puin. Meer dan 270 gebouwen zijn vernield of verbrand. Maar de Martinitoren staat er nog en de Nederlandse vlag kan gehesen worden. Groningen is bevrijd!

Archiefbeeld: Op 19 of 20 juli 1942 werd Boerderij Zuidema op de Wolddijk door een bom verwoest. Collectie Oorlogs- en Verzetsmateriaal Groningen

OPDRACHT 4

Als je een foto van de quote zou maken, hoe zou dat er dan uitzien?
Wat heb je nodig? Schrijf of teken het hier!

.....
.....
.....
.....
.....
.....

**Schrijf je in via www.ooggetuigen.org/vo
om de volledige versie van dit lespakket
in januari 2020 te ontvangen!**

WWW.EVERT45.NL

Een re-enactment op Youtube en Instagram.
Het is april 1945. Evert (14 jr.) vertrekt samen met zijn
broer Klaas te voet. Samen gaan ze op zoek naar hun
broer, die ergens ondergedoken zit voor de Duitsers.

TAAKVERDELING

- Regisseur**
Stuurt iedereen aan en houdt overzicht.
- Fotograaf**
Maakt de foto, werkt samen met de regisseur.
- Producent**
Zorgt ervoor dat alles volgens schema loopt.
- Model**
Staat op de foto en kent de quote goed.
- Stylist**
Zorgt ervoor dat iedereen de juiste kleren en spullen heeft.

BENODIGDHEDEN

- Kleding**
- Voorwerpen**
- Locatie**
-
-
-

FOTOTECHNIEKEN

- Perspectief**
- Beweging**
- Licht/donker**